

ταῦτα τὰγαθὰ καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν ἀπώλειαν τῆς αὐτονομίας. Τὸ εὐγενέστατον ὅμως τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔθνῶν, καὶ ἐν αὐταῖς αὐτοῦ ταῖς ὀλεθραῖς ἀμαρτίαις καὶ παραφοραῖς, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποβάλλῃ διὰ μιᾶς ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐφυΐαν· διότι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ οὐδ' αἱ σκοτεινότεραι τοῦ χειμῶνος ἡμέραι παρέρχονται ποτὲ χωρὶς νὰ διασχίσῃ ὁ ἥλιος τὰ καλύπτοντα αὐτὸν νέφη καὶ νὰ χρυσώσῃ διὰ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, ἔστω ἐπ' ὀλίγον, τὰς πεδιάδας ἡμῶν καὶ τὰ ὄρη. Ἄν οἱ Ἀθηναῖοι ἐμάχοντο ὑπὲρ τῆς κυριαρχίας αὐτῶν, ἐμάχοντο ὅμως καὶ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος· ἂν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τέλους ἀνεδείχθησαν δεσπῶται πικρότεροι τῶν ἀντιπάλων, διὰ μακροῦ ὅμως χρόνου ἀνεδείχθησαν πρότερον κήρυκες καὶ πρόμαχοι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. Ἐντεῦθεν δὲ προέκυψε τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο μίγμα τῶν πονηρῶν καὶ ἀγαθῶν ἀρχῶν, παθῶν, πράξεων, οὗ ἕνεκα ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐπέφρωτο ν' ἀποβῆ τὸ φοβερώτατον τῶν θεαμάτων, καὶ τῶν μαθημάτων τὸ διδακτικώτατον ὄλων τῶν αἰῶνων καὶ ὄλων τῶν ἔθνῶν.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τοῦ 431 ἔτους π.Χ. ὁ βασιλεὺς Ἀρχίδαμος, συγκροτήσας ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τὸν μέγιστον τῶν περὶ τῶν στρατῶν ὄσους συνεκρότησέ ποτε ἢ ἀρχαία Ἑλλάς, ἐξέκίνησε, διὰ τῆς Μεγαρίδος, πρὸς τὴν Ἀττικὴν, βραδέως ὀποσοῦν πορευόμενος· διότι ἠλιπίζεν ἔτι ὁ καλὸς κάγαθος ἀνὴρ εἰς τὴν συνδιαλλαγὴν, ὅθεν καὶ προέπεμψεν εἰς Ἀθήνας τὸν σπαρτιάτην Μελήσιππον τὸν Διακρίτου, κομίζοντα τελευταίας τινὰς προτάσεις. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως, κατ' ἐπίμονον τοῦ Περικλέους γνώμην, οὐδὲ προσεδέξαντο τὸν ἀπεσταλμένον εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτὸν πρὶν τὸν ἀκούσασαι καὶ διέταξαν νὰ ἀπέλθῃ αὐθημερὸν ἐκτὸς τῶν ὄριων ἀποστείλαντες ἀνδρας ἐπιτετραμμένους νὰ τὸν συνοδεύσωσι καὶ νὰ διακωλύσωσι πᾶσαν αὐτοῦ μετ' ἄλλων κοινῶν· ὁ δὲ, ἐνῶ φθάσας εἰς τὰ σύνορα ἔμελλε νὰ ἀποχωρισθῆ τῶν συνοδοιπόρων, ἐστράφη πρὸς αὐτούς, εἰπὼν τόσον μόνον, ὅτι «ἦδε ἡμέρα τοῖς Ἑλλησι μεγάλων κακῶν ἀρξεί» καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὸ στρατόπεδον πορείαν. Τότε ὁ Ἀρχίδαμος εἰσιῆθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, βαδίσας πρὸς τὴν Οἰνόνην (τὸ σημερινὸν Γυφτόκαστρον), φρουρίον κείμενον περὶ τὸν Κιθαιρῶνα, ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Εὐβοίας· καὶ ἐνταῦθα ἐχρονοτριβήσε πάλιν ἡμέρας τινὰς, λόγῳ μὲν παρασκευαζόμενος εἰς ἐκπολιόρκησιν τοῦ χωρίου, ἀληθῶς δὲ διότι ἠθέλε πάντοτε νὰ δώσῃ καιρὸν μετανοίας εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς γαιοκτῆτας Ἀθηναίους, οἵτινες, βλέποντες ἤδη τὰς πρὸ καιροῦ ἐπικρεμαμένας ἀπειλάς ἐτοίμους νὰ ἐκραγῶσιν ἐπ' αὐτούς, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐπιφέρωσι μεταβολὴν τινα εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς πολιτείας. Ἄλλ' οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν τὰ αἰσθητά τῶν γαιοκτητῶν τούτων, οὗτοι, ὑπακούοντες εἰς τὴν πλειονοψηφίαν, εἶχον πρὸ ἡμερῶν ἀρχίσει νὰ ἀσφαλίζονται ὅσον ἦτο δυνατόν, πέμποντες μὲν εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰς παρακειμένας νήσους τὰ πρόβατα καὶ τὰ ὑποζύγια, αὐτοὶ δὲ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Περικλέους, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ ξηρὰν εἰς τοὺς Πελοποννησίους, εἰσερχόμενοι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῆς ἄλλης κινητῆς περιουσίας ἐντὸς τῆς πόλεως, τοῦ Πειραιῶς καὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξύ μακροῦ τείχους. Ὅθεν ὁ Ἀρχίδαμος, μετὰ ἐπταήμερον περὶ Οἰνόνην διατριβὴν, μανθάνων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπλῶς ἐξακολουθοῦσι τὴν τῆς χώρας ἐκκένωσιν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀκούων τοὺς περὶ αὐτὸν ἀγανακτοῦντας διὰ τὴν ἀναβολὴν, κατήλθεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον, ἐληλάτησε τὴν ἐνταῦθα χώραν, ἔτρεψεν ἱππεῖς τινὰς ἀντεπεξεληθόντας περὶ τοὺς καλουμένους Ρεῖτους, τὰς γνωστὰς ἐπὶ τῆς πρὸς Ἐλευσίνα ὁδοῦ λίμνας, καὶ ἔπειτα, ἀντὶ νὰ βαδίσῃ κατ' εὐθείαν διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης πρὸς τὰς Ἀθήνας, ἐστράφη πρὸς ἀνατολὰς, ἔχων δεξιὰ τὸ Αἰγάλεων ὄρος, καὶ διὰ τῆς Κεκροπίας, ἀνὰ μέσον τοῦ ὄρους, ἔφθασεν εἰς Ἀχαρνάς, τὸν μέγι-

